

STRATEGIA

Mika Kerttunen

Strategian käsitettä käytetään monissa tarkoituksissa ja yhteyksissä. Sanan juuret ovat muinaisessa kreikan kielessä missä *strategos* (στρατηγός) tarkoitti valittua armeijan ylipäällikköä, sen sotilasjohtajaa, ja *strategia* (στρατηγία) sotapäällikkyyttä, sotapäällikölle kuuluvia asioita. Yhden kestävimmän strategian määritelmän tarjosi Carl von Clausewitz, joka kirjoittaessaan sodasta määritteli strategian opiksi taistelujen käytämisestä sodan päämäärien hyväksi. Oleellista näissä vanhoissa ja alkuperäisimmissä länsimaisissa määritelmissä on strategian ymmärtäminen sodan käynnin taidoksi.

Nykyään on muotia puhua strategiasta monissa muissakin kuin sotilaallisissa asioissa. Erityisesti liikkeenjohdon piirissä strategia on ruvennut merkitsemään kokonaisvaltaista ja kauaskantoista toiminta-ajatusta tai suunnitelmaa, minkä avulla organisaatio pyrkii pääsemään asettamiinsa tavoitteisiin ja toivetiloihin.

Myös nykyaikaisessa sotilaskielessä strategialla on useita merkityksiä. Filosofisimmillaan sillä voidaan tarkoittaa ajattelutapaa, missä oleelliset ja epäoleelliset asiat pyritään erottamaan toisistaan tai missä harkitaan tavoitteiden ja keinojen välistä vuorovaikutussuhdetta. Turvallisuuspoliittisessa mielessä strategialla voidaan Pekka Visurin mukaan tarkoittaa oppia tai käytännön toimintalinjaa valtion tai liittouman turvallisuuspyrkimysten toteuttamiseksi. Strategiaa käytetään myös toiminnantasoa tai tärkeyttä korostavana laatusanana. Strateginen taso tai strateginen suunnittelu ja johtaminen käsittelevät tärkeimpiä kokonaisvaltaisia ratkaisuja ja kaikkien käytettävissä olevien voimavarojen käyttämistä poliittisten päämäärien saavuttamiseksi. Kyse on myös osallistumisesta näiden päämäärien asettamiseen. Turvallisuuspolitiikan ylintä päätöksentekotasoa kutsutaankin usein poliittis-strategiseksi.

Yhteistä nykyisille poliittis-sotilaallisille strategiakäsityksille onkin ajatus kaikkein voimavarojen suunnitelmallisesta käyttämisestä. Nämä ovat ennen kaikkea poliittisia, taloudellisia, sotilaallisia, teknisiä ja informatiivisia. Tätä lähestymistapaa voidaan kutsua myös B. H. Liddell Hartin tavoin suurstrategiseksi. Tämän käsitteen käytöllä halutaan korostaa eroa poliittisen voimavarojen allokoinnin ja strategian sotataidollisen merkityksen välillä. Liddell Hart halusi myös kritisoida Clausewitzin taistelukeskeistä näkemystä.

Puhuttaessa sotilasstrategiasta tarkoitetaan yhtenäistä ajatusrakennelmaa käytettävissä olevan sotilaallisen voiman käytöstä. Käyttö tässä yhteydessä on ymmärrettävä käsitteeksi sotilaallisen voiman tarkoituksesta ja tavoitteista sekä suunnittelu- ja käyttöperiaatteista. Meri- ja ilmasodankäynnin puolella, samoin kuin ydinasekysymyksissä, puhutaan niille ominaisista meri-, ilma- tai ydinasestrategioista. Nämä puolustushaarakohtaiset sotilasstrategiat muistuttavat eniten Clausewitzin ajatusta strategiasta oppina taistelujen käyttämisestä.

Strategiasta, strategisesta tai sotilasstrategioista puhuttaessa on korostettava, että kaikesta oletetusta tieteellisyydestä tai rationaalisuudesta huolimatta strateginenkin toiminta on arvopohjaista. Strateginen ajattelu voi pyrkiä noudattamaan yleispäteviä periaatteita, mutta käytännön valinnat, joita tehdään esimerkiksi kansallisten turvallisuusstrategioiden nimissä, ovat aina poliittisia. Toisinkin voi aina valita. Strategia on poliittista, siis tavoitteita asettavaa, keinoja valitsevaa ja menetelmiä käyttävää. Strategia on, ja sen pitääkin olla, poliittiselle päätöksenteolle alisteista.

Kirjallisuutta:

Carl von Clausewitz, *Om kriget*, Bonniers 2002.

Peter Paret (ed.), *Makers of Modern Strategy*, Clarendon Press 1986.

Pekka Visuri, *Turvallisuuspolitiikka ja strategia*, WSOY 1997.